

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Kritične opazke spisu „Glasbena dōba 16. stoletja in Jakob Gallus“.

(Spisal J. Mantuani). (Konec.)

V svojem predavanji o Gallusu sem rekel v okrogli številki, da so imeli tedaj nad dvajset znamenj*) za takt. To je bilo dobro premišljeno in se opira na resne študije ob originalih. Navajam tu le na nekatere poroke, vse iz 16. in 17. veka in popolne vrste taktovnih znakov, katere rabijo in navajajo:

1.) **Sebald Heydn.** (De arte canendi. Nürnberg, 1540) str. 120 i. dr. Ta navaja jako pregledno: Signa essentialia 2, Signa augmentia 6, Signa minuentia 10, Signa modi maioris recentiora 4, Signa modi minoris recentiora 6, vkupe torej 28 znakov.

2.) **Glarean (Henricus Loris)** (*Αοδειαρχόδοξον*, 1547) str. 301, 24 znakov.

3.) **Faber M. Gregor**, (*Musicae practicae erotematum liber.* 1552.) vkupe 29 znakov.

4.) **Adrian Petit Coelius** (*Compendium Musices*, 1552) in

5.) **Ambros Wilphlingseder** (*Erotemata musices*, 1563) imata 22 zn.

6.) **Claudius Sebastianus Metensis.** (*Bellum musicale*, 1563). 19 znakov.

7.) **Gioseffo Zarlino** (*Institutioni harmoniche*, 1589) navaja ista znamenja.

8.) **Lucas Lossius** (*Erotemata musicae practicae*, 1590.) ima 19 znakov; posebej za „proportiones“ navaja $\frac{2}{1}$ (dupla) $\frac{3}{1}$ (tripla) $\frac{4}{1}$ (quadrupla sc. proportio) Ti nepravi drobeci postavljajo se vedno k enemu pri gori navedenih znamenj; torej imamo vsega vkupe 22 znakov.

9.) **Pedro Cerrone** (*El melpoco y maestro*, 1613.) ima 14 znakov.

10.) **Adam Gumpelzhaimer** (*Compendium musicae practicae*, 1655.) jih ima 23 še v 17. veku! Prva izdaja te knjige prišla je na svitlo l. 1501.,

*) Ta znamenja za takt, katera se pri tukaj naštetih skladateljih nahajajo, imajo obliko kroga in polkroga, s piko v sredi ali brez nje, navpično prečrtanega, enkrat ali dvakrat prekrizanega. Ob desni so jima pripisane tudi številke 2 3 3 3 4 22, 33, 23, 32 i. dr. S kombinacijo teh oblik in števil je bilo mogoče sestaviti toliko številno znamenj. — G. pisatelj je, v svojem rokopisu vse znake natančno narisal in vredništvo C. Gl.-a se je trudilo, da bi bilo dobilo od kake strani dotičnih tip, a zaman. Prav zato smo bili primorani s koncem tega spisa toliko časa čakati ter si še danes pomagati le z besedo mesto s podobo. *Vredn.*

lorej v letu, ko je Gallus umrl. Drugih izdaj je potem še več. Gumpelzhaimer sam je že umrl l. 1625. Njegovo delo ostalo je pa tudi potem še v veljavi. Zanimivo je pri tem delu opaziti, kako se je vsebina spreminjala; poznejše izdaje razlikujejo se vse po nekterih točkah vsebine. Sprejel je Gumpelzhaimer vedno vse novotarije, ki so obveljale v glasbenem svetu; dokaz, da nimamo v teh knjigah nakopičene le stare teorije; nasprotno: podajajo nam vedno le tehniko svojega časa.

O pomenu teh znamenj spregovorim morebiti drugikrat. — Navedene priče bodo menda zadoščale, za dokaz da je bilo v 16. in celó v 17. veku nad 20 raznih taktovnih znamenj, nikdar pa nad osemdeset.

A ne samo v naučenih knjigah, podlagi vsej praktični tehniki, temveč tudi v praktiki sami so rabili toliko znamenj. Gallus sam je očevidno pokazal, da je samosvestno, neodvisen od drugih odstranil nepotrebosti. On rabi dosledno le C in C_2 ; v vsem velikanskem „Opus musicum“ ne najdeš drugega znamenja — razven jedine izjeme v II. delu, št. 70. — Tu je moteta, štiriglasna v petih oddelkih. Prvi oddelek: „Subsanatores subsanabit Deus“ — drugi oddelek: „Deus meus in auxilium“ — tretji oddelek: „Ego autem semper sperabo“ — četrti oddelek: „Sed et lingua mea“ in peti oddelek: „Fac mecum signum in bonum“. Ta spev je za spoznavanje in presojanje Gallus-ovega delovanja velike vrednosti. Kot sicer ne rabi nobenega družega znamenja nego gori navedeni, zjedini je tukaj v tej jedini moteti malone vsa znamenja, ki so bila tedaj v rabi. Ne le to; pokazal je tudi vse zapletene kombinacije in prižimke, katere so izvajali s pomočjo teh znamenj. Dal je namreč raznim glasovom raznostroki takt; v petem oddelku n. pr. ima sopran $\frac{3}{2}$, takt. alt $\frac{4}{1}$, tenor $\frac{3}{2}$ bas C_2 ! Dva takta pred ima sopran C_2 , alt $\frac{3}{2}$, tenor C , bas $\frac{3}{2}$. Pet taktov pred tem ima vsak izmed štirih glasov drugo znamenje dvostrokega takta: sopran C , alt C_2 , tenor C , bas $\frac{4}{1}$. Ta peti oddelek imenovane metode ima le 33 taktov; v teh pa nahajamo ta-le znamenja: $\frac{2}{1}$, $\frac{4}{1}$, 3, C_3 , C , C_2 ; D , E , C_2 , C , C_2 $\frac{3}{2}$, in vrhu tega še skozi štiri takte hemiole. V četrtem oddelku imamo celó čisto nenavadno obliko C_3 mesto C_2 . Določnejše naš veliki rojak pač ne more podučevati. Pretolmačimo si ta mrtva znamenja v živo besedo — in tehnika te motete slóve: Tu imate zbrana vsa nepotrebna in oteževalna znamenja in posledice njihove porabe; da vidite, da znam tuditako pisati, ko bi hotel, podajam vam to moteteto; a jaz nočem tako pisati, ker je moja pisava lažje razumevna in se je tudi manj izvežbani lahko naučé, predno pridejo v móško dobo. Razvidno je iz tega, da je Gallus samostojno, neodvisen od sočasnikov z železno doslednostjo odstranil nepotrebne taktove znamenja.

In da ponudimo tudi pozitivnih dokazov, vzemimo njegove sočasnike. Lassus in Palestrina in vsi drugi rabili so še koncem stoletja mnogo znamenj. Redno jih nahajaš povsodi 8 znamenj. Luca Marenzio rabi celó v madrigalu 5 znamenj; Vecchi 6 znamenj; Praetorius rabi še l. 1599 4 znamenja in

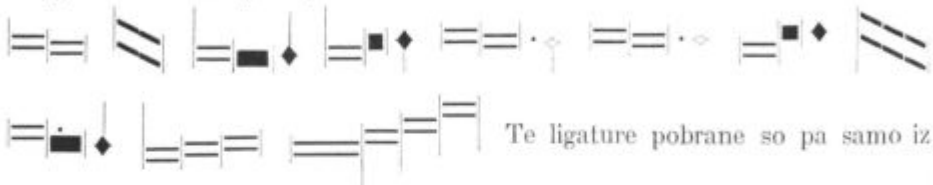
I. H. Schein še l. 1618 4 znamenja i. t. d. S tem mislim, da sem navédel dokazov dovolj — in to vse iz pristnih tiskov in rokopisov, kateri potrjujejo moje trditve.

Isto tako je z drugo točko menzuralnega oblikoslovja: z ligaturami. Kot posledek vestnih preiskavanj zabeležiti nam je trditev, da je Gallus prvi načelno in zavedno opustil rabo ligatur ali jo je vsaj omejil do neznatnih posamičnosti. Ves „Opus musicum“ in „Moralia“ so temu priča. Redno nahajaš le ligaturo $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ v različnih intervalih $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ je isto kot prvo, samo v drugem intervalu. Razven te nahaja se tudi njena modifikacija s hemiolo $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \blacklozenge$ in jedensamkrat našel sem v vsih njegovih delih $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \blacklozenge$ (ligatura obliqua) mesto $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (ligatura recta) kar je le po obliki različno, po vsebini enako. O veljavi ligatur ne morem govoriti na tem mestu obsirno; omeniti hočem le, da je vrednost ligature $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| =$ dve celi noti po našem poznamnjevanji, ali po starem dve „semibreves“, dasi je prva „longa“ $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ druga „brevis“ $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$; posamično imela bi prva sama štiri „semibreves“ (= 4 —) in druga dve. Če se ta ligatura $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ prepíše v naš sistem, prevesti se mora z $\text{—} \text{—}$ (ali navadno $\text{—} \text{—}$). Ligatura s hemiolo n. pr. $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \blacklozenge$ v moderni pisavi izražena je: $\text{—} \text{—}$, do česar se pa pride še le po matematičnih kombinacijah. Ko bi bila ta legatura brez hemiole, pisana bi morala biti $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \blacklozenge$, prevédena pa $\text{—} \text{—}$; zadnja „semiminima“ prišla bi uže v nastopni takt. Hemiola \blacklozenge izgubi v dvostrukem taktu $\frac{1}{4}$ svoje vrednosti, ohrani torej $\frac{3}{4}$; s tem pridobi še nastopna „semiminima“ (\blacklozenge) prostora v istem taktu. To je vse v našem smislu povedano; stari takta v tem pomenu niso poznali.

Istotako kot pri taktovih znamenjih, naredil je Gallus tudi pri ligaturah eno izjemo. Pri lamentacijah Jeremijevih uporablja za melizme pri oddelkovih črkah (aleph, beth, ghimel i. t. d.) tudi druge ligature — a jako skromno. V vseh lamentacijah našel sem razven uže navedenih še te-le ligature (in sicer v vsih osmih glasovih): $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (13krat), $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (8krat) $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (5krat) $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (5krat) $\left| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right| \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \end{array} \right|$ (2krat). To so pa tudi vse ligature, koje sploh moreš najti pri Gallusu.

Temu nasproti pa primerjajmo umotvore njegovih sočasnikov Lassusa, Palestrine in drugih, uverili se bomo, da je napačna trditev onih preisko-

valcev, kateri trdijo, da je posebno Lassus napredne, to je najjednostavnejše meri. Uže Bellermanu (*Die Musiknoten und Taktzeichen des 15. und 16. Jahrhunderts*, Berlin, 1858) podaja nam na str. 14. precejšno število ligatur, katere je našel pri Lassusu samo v treh delih: *Selectissimae cantiones*, 1568, *Psalmi Davidis poenitentiales*, 1584, in *Fasciculi aliquot sacrarum cantionum* 1582. Bellermann tudi izrečno pravi, da Lassus ligatur ni niti odpravil, niti omejil. Bellermann podaja l. c. te-le:

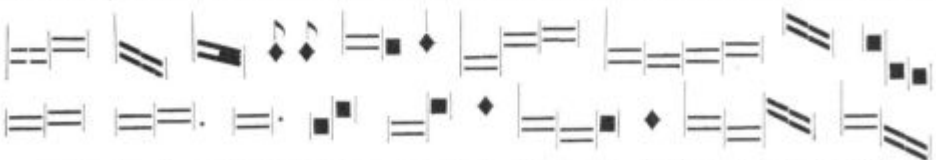
soprana, kjer navadno ni težkih ligatur. Stari so bili v tej zadevi res pre-mišljeni. Sopran in alt sta visoka glasova, prisojena dečkom. To je pravilo. Dečku ne more se prisojati taka čila spretnost duhá, da bi mogel isto tako brzo kot odraščeni izvajati sitne matematične kombinacije pri merjenji ligaturskih not ob celi armadi sofisticiranih pravil. Težko razvozljavne ligature so doma v tenorji in v basu. Razven skupin, podanih od Bellermana, našel sem v tenorji enega samega zvezka od „*Selectissimae cantiones*“ še te:

in . V Lassusovem „*Magnum opus musicum*“ izdanem od njegovih sinov l. 1606. dobil sem v samem tenorji:

, potem nastopno monstrozno skupino: nadalje: . Hotel sem začetkoma kot pri

Gallusu, posamezne ligature šteti in si beležiti, kolikrat da se ponavljajo; a ko sem se uveril, da jih je na jedni strani povprek okoli 40, sem pustil marno delo. To so pa primeri iz samo štirih del; koliko bi nabrali, da bi vsa dela pregledali!

Še mojstra Palestrino si pogledjmo. Iz samo dveh del njegovih (*Motecta festorum*, 1574 in *Missae 4, 5 et 6 vocum*, 1599) nabral sem si tele primere:

i. t. d. Takih izgledov navél bi lahko na stotine, in to iz najbolj znanih skladateljev in najbolj razširjenih del one dóbe: Morales, Vecchi, Kerle, Hieron. Lambardus, Seb. Heydn, Hesler, Sermisy, Bassengius, Ducis; Eccard in Stobaeus imata še l. 1634 (!) v svojem delu: „*Geistlicher Lieder*“ na 4 straneh nič manj nego 81 ligatur!

Ta raziskovanja podal sem, da pokažem, da je nedvomno ustanovljeno, kolika neposredna zasluga da gre v tej stvari Gallus-u. Da g. X. še dvomi o Gallusovih neposrednih zaslugah, mu seve ni zameriti; nihče se ni še podrobno bavil s tem; da oprostim njega in druge dvoma, podal sem nekatere podrobnosti. Sklepno izrekam le še srčno željo, da g. X. isto tako kritično zgado v ino motri, kot je motril nekatere skladbe Gallusove. Oko njegovo je gotovo kritično izvežbano — a zgodovinska podlaga je tenka; osobito mu nedostaje znanja o virih in dobrih spisih. — Kar je v spisu „Zvon-ovem“ napačno in nenatančno, popravil sem v tem spisu po dosedanjih preiskavah; kar dobro, to sem vselej pripoznal. Upam, da napotita ta dva spisa posameznike, da pogledajo malo globlje v zgodovino in kulturni razvitek najpopularnejše umetnosti — glasbe.

D o p i s i.

Nove orgle na Koroški Beli.

G. France Goršič, orglarski mojster iz Ljubljane je postavil na Koroški Beli, dekanije Radoljske, nove orgle, ki imajo številko opus 60. Dispozicija:

I. Manual (54 tipk).

- 1.) Principal 8', štiri najnižje piščali lesene, druge cinaste.
- 2.) Viola di Gamba 8', sedem piščal les., druge cinaste, lep rezoč glas.
- 3.) Hohlflöte 8', 24 lesenih, 30 cinastih.
- 4.) Octav 4', cin.
- 5.) Superoctav 2', cin., poje tudi z Mixturo.
- 6.) Mixtur, tri- in štirikratna, 204 cinastih piščal.

II. Manual (54 tipk).

- 7.) Geigenprincipal 8', 7 lesenih, 45 cinastih.
- 8.) Salicional 8', 12 lesenih, 42 cinastih.
- 9.) Zartgedeckt 8., 12 „ 42 „
- 10.) Flöte harmonique 4', cin., jamije prepiskati pri tretjem C.

Pedal (27 tipk).

- 11.) Subbas 16' (pokrit) les.
- 12.) Violoncello 8' (odprt) les.
- 13.) Subbas-piano, mehaničen spremen.

Število lesenih piščal	120
„ cinastih „	624
Skupaj	744

Postranski vlaki:

- 14.) Manualcoppel II. k. I.
- 15.) Suboctavencoppel II. k. I.
- 16.) Pedalcoppel k. I. man.
- 17.) Pedalcoppel k. II. man.

Zbiralniki:

- a) Tutti.
- b) Forte; Št.: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
- c) Mezzoforte; Št.: 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 12.

Orgle stojé prosto, pred njimi je igralnik in spredaj še za eno osebo prostora. Omara priprosta, a jako okusna; igra lahka ko pero, cela vnajnost elegantna. Glavna stvar pri orglah je seveda glas. Prečastito knezoškofijstvo je mene z odlokom 7. avg. 1893 št. 1930 pooblastilo, da intervenujem pri kolavdaciji; zategidelj sem se podal 17. avg. na Koroško Belo, kjer sem poldrugo uro preskušal orgle na vse strani vpricho gg. župnika, župana, cerkv. ključarja in številne Javorniške gospode. Našel sem, da vsi toni odgovarjajo urno in odločno, tudi Salicional v nizki legi, kar se redko navaja. Vsi spremenjeni so karakteristični in le vsled tega je mogoče narediti raznih kombinacij, ki kažejo orgle v vsi krasoti. Vedno nove boje (barve). Principal je pravi, pristni Goršičev principal široke menzure, čigar krasoto priznavajo tudi inozemski mojstri Gamba lepo rezoča, Geigenprincipal rahel odsev glavnega Principala. Občudovanje zbuja zlasti Zart-Gedeckt 8' in Cello 8', ki se oglašata rezko in brhko, kakor bi imel Percussion. Subbas ima debel glas, saj ga orgle potrebujejo, ker je edini 16'. Za nežniše sprumljevanje služi Subbas-piano, ki je mehaničen spremen. Goršič je namreč naredil v orglah še jeden manjši meh, iz katerega prejema isti Subbas rahlejo sapo in se glasi vsled tega mileje. Res je, da višji glasovi nekoliko detonujejo, ali v sredi se pozna prav malo, spodaj nič. Ta Subbas-piano ni bil v prvotni dispoziciji, Goršič ga je naredil povrh. Pri malih orglah je tak Subbas prava dobrota.

Cena orglam je 2450 glđ.; nekaterim se bo zdela visoka, a če delo pogledamo, ni velika. Treba je le stene orgel proč vzeti, potem se pokaže natančnost dela. Cin lep ko srebro, les suh in zdrav, da ga je veselje pogledati. Vse lepo pousnjeno, da ni čutiti ni najmanjega ropota.

Edina mikstura bi smela biti manj kričeča. Zakaj pa jo je Goršič intonoval tako? Iz prevelikega ozira na pokvarjen okus tistih, ki orgle ocenjujejo le po ojstrosti miksture. Čas je skrajnej, da se opusti ta predsodek. Tudi meni je všeč blišče polnih orgel, vendar sunt certi denique fines. Priznati pa moram, da jo je Goršič pri postavljanji omilil, v delavnici je bila celó preojstra. Jako nerad pogrešam tudi Unda maris ali Harmonika, ki bi bila dala orglam še večjo milobo; a to šmentano denarno vprašanje zatopi marsikatero opravičeno željo. Sicer bi se bil Superoctav 2' sklenil z miksturo in mesto njegovo naj bi bila zavzemala Unda maris, ki se nam je tolikanj priljubila.

Storim le dolžnost vestnega poročevalca, če rečem, da se je delo popolnoma posrečilo in da ono samo hvali mojstra.

Drugih podrobnostij v orglah ne omenjam, ker vse je storjeno po solidnem in že znanem Goršičevem zistemu.

V Ljubljani, 24. avgusta 1893.

P. Hugolin Sattner.

Iz Vipavske doline, sredi septembra. Nimam sicer kaj posebnega poročati, a ker je že nekaj let sem navadno postalo, da v septembru pride dopis v C. Glasb. iz naše doline, naj se ohrani še za naprej. Velika shoda dné 15. avg. in 8. sept. v romarski cerkvi v Logu sta namreč minula, ob kateri priliki se zberó bližnji cerkveni zbori k skupnemu sodelovanju. Sv. maša se na ta dneva služi ob 10. uri z obilno azistenco, za slavnostni govor se povabi vselej kak tuj govornik, ljudstva se zbere na tisoče od blizu in daleč; zato tudi cerkveni kor ne sme zaostati. Dasi je cerkev zelo prostorna, vendar že dober kvartet precej zda, kadar je hram božji bolj prazen; ali ko se dregnajo v gnceji ljudje po ladiji in so stranski kori vsi zasedeni, tedaj se pa še pri omotni vročini močan zbor v sopari zgubi.

Dné 15. avg. pel je vipavski in šturski mešani zbor Foersterjevo mašo in honorem s. Caeciliae vso brez orgel. Škoda da nimamo več ženskih glasov, kajti le v Vipavi in Šturji imajo mešani zbor, drugod pojejo v cerkvi le možki. 8. septembra peli so pa trije možki zbori skupaj Schweitzer-jero mašo op. 32. z obligatnim spremljevanjem orgel. To je res skladba enotnega duha a polna življenja. Dasi je precej težka, je šla vendar prav gladko. Pri glavni skušnji v nedeljo pred praznikom se je le prej opozorilo na nekatere bolj težavna mesta in samo na dveh krajih smo morali še ponoviti, da so bili pevci z organistom in dirigentom edini. Migljaj z roko je celi zbor navajal k pp. crescendo, forte in decrescendo.

Da so se razne vloge izbrale vse po liturgičnih predpisih ni potreba še posebej omenjati. Kako se razlega petje, in kak vtis naredi na poslušalca ne morem povedati; človek stoječ sredi velikega zbora nima onega duševnega vžitka, katerega dobi poslušalec sredi cerkve. A menim, če 24 grl, 6 še precj močnih tenor I. in nekaj krepkih basov II. zdaj četeroglasno, zopet dvoglasno, ali unisono peje in sicer peje korektno in čisto kakor je skladatelj postavil, je to na kmetih že nekaj. Zato se tolažimo, da smo tudi letos svojo dolžnost spolnili, kolikor je bilo v naši moči.

9

† Adolf Harmel.

Dasi tudi je našim čč. bralcem po drugih listih znana smrt prečastitega gospoda Adolfa Harmel-a, dekana komenskega, smatramo si v dolžnost, jo v Cerkv. Glasbeniku zabilježiti še čez mesec dni. Saj smo ga vsi predobro poznali kot uzornega duhovnika in gorečega cecilijanca, kakoršnih je med nami Slovenci prav malo. Deloval je blagi pokojnik neumorno že v bogoslovskem semenišči za cerkveno in drugo pošteno petje, potem v Cirknem, kjer je kapelanoval, dalje skozi 13 let kot župnik v strmih Šebreljrah in na zadnje kot dekan v Komnu, kjer je v najlepših moških letih po kratki bolezni in prejetih sv. zakramentih za umirajoče udan v božjo voljo dne 2. septembra t. l. izdihnil svojo blago dušo. Pogreb je bil veličasten; udeležilo se ga je nebrojno število žalujočega ljudstva ter 33 duhovnikov domače in sosednjih škofij; veliko črno sv. mašo in mrtvaški govor imel je preč. monsg. vodja dr. Jos. Gabrijevčič iz Gorice. Pri tej tužni slavnosti niso jokali, kakor se piše, le otroci in ženske, ampak vsi, možaki in ženstvo, svetni in duhovniki.

Prejeli smo iz predrage in spretno roke obširnejšo o-mrtnico r. g. dekana za naš list; a prihranimo jo za prihodnji list, ker bi je radi ne delili, ampak jo celo prinesli. Zato za zdaj izrečemo le prisrčno molitev, naj usmiljeni Bog na priprošnjo sv. Cecilije, katero je rajni z besedo in v dejanji častil, mu že skorej da poslušati angelsko petje v svetih nebesih. R. I. P.

Naše priloge.

Dovršivši gradualije „de tempore“, začenjamo izdajati gradualije „de communi et proprio sanctorum“, katerih utegne biti nekaj manj nego prejšnjih. Da je vsem cerkvenim zborom tacega dela nujno treba, to čuti gotovo vsak organist in pevovodja, ki hoče službo božjo opravljati v zmislu liturgičnih predpisov, in to tudi priznavajo vsi merodajni krogi. Sicer je še nekoliko takih gospodov, ki se ne vežejo na liturgične besede iz tega uzroka, ker se hočejo ljudstvu pokazati s to ali uno „efektno“ skladbo, ne gledé na formular dotičnega praznika; tako muziciranje pa ne gre cerkvi, katera ni niti gledišče niti koncertna dvorana. Pozivljamo torej zopet vse čč. gg. organiste in pevovodje, da se naročajo na to nadaljevanje gradualij, pristavljajoč, da vsi novi naročniki dobé prejšnji del „de tempore“ po naročilni ceni, torej celo zbirko po 1 goldinarji, ako naročé najmanj 4 iztise. Inače je cena enemu iztisu 1 gl. 50 kr. Prejšnji čč. gg. naročniki se vpišejo koj kot novi naročniki, ako se sami pismeno ne odpovedo.

Razne reči.

— V orglarsko šolo Cec. društva v Ljubljani je bilo 19. sept. t. l. po sprememnem izpitu sprejetih 11 učencev; vseh učencev je torej 21, izmed katerih je 13 Kranjcev,

5 Štajercev, 2 Korošca in 1 Primorec. Takó se sl. odbor našega Cecilijinega društva zares blage volje ozira na druge dijeceze. Kdaj pa bodo gledé podpore in razširjenja našega zavoda kaj zkrenile sosodne nam škofije? O tem prihodnjé.

— V Škofji Loki se je dné 2. avg. pela v kapucinski cerkvi Giovanni Palestrine „Missa brevis“, katero so dobri glasovi pevcev izbornó izvršili.

— Došel nam je prijateljski list od onkraj kamniških planin z podčrtano opazko, da njega vsebina ni za tisk namenjena. List opisuje žalostno stanje cerkv. glasbe v tamošnjem okraji ter tiho nasprotovanje od nekaterih strani proti potrebni cerkv.-glasbeni reformi. Oziraje se na željo g. pisca, ne priobčimo očlega pisma, a ne moremo se zdržati v dokaz opravičene tožbe priobčiti nezaslišani slučaj, da se je nekje tam pri svatovski maši igralo z ročno harmoniko. Domači g. župnik o tem sicer prej ni nič vedel, ker se mu je reklo, da bode tiha maša; toda factum kaže, da je „škofovskemu očesu in ušesu“ tu trba vmes poseči z železno roko in ne z glače-rokovicami. Kam pridemo sicer!

— Hans Richter, spreten vodja dunajske opere, je izbran za prvega dirigenta dvorne kapele; nastopil bode svojo službo še to jesen.

— Tiskarno R. Thomas & Comp. v Toulouse na Francoskem, v kateri se tiska francoska „Musica sacra“, uničil je dné 9. julija t. l. silen požar. Tudi „Musica sacra“ ima veliko škodo, ker so zgoréle rezane plošče za glasbeno prilogo, mnogo stavljenege teksta, rokopisov, računске knjige in imenik naročnikov. Izdaja lista mora radi te nezgode zaostati nekoliko mesecev.

— V Kolinu o Rajnu ustanovilo se je „občno orglavsko društvo“ kojega smoler je idejalno in materialno povzdigniti važni stan orglavcev. Častni predsednik novega društva je č. g. stolni kapelnik Cohen. Želimo mu mnogo vspeha!

— V Stuttgartu umrl je kr. kamorni pevec Fr. I. Schütky, rodóm Čeh, v 77. letu svoje starosti. Zložil je več cerkvenih skladb, katere tudi cecilijanski zbori prepevajo; in ga hvalijo, da je bil pobožen mož. Naj v miru počiva.

Oglasnik.

Missa in honorem Sacratissimi Rosarii B. Mariae Virginis, Ad IV. voces inaequales c. org. composuit Ign. Hladnik, op. 19. Avtogrofovana partitura stane 50 kr. Časi prouzroči malenkost veliko spremembo, in časi se marsikoj človeškemu duhu boljše posreči, ako več premišljuje in se ne prenagli. To nam je prišlo na misel koj pri prvem taktu: kako necerkveno in oporabljeno poje sopran pobožne besede „Gospod, usmili se nas!“ Dajte kot tretjo noto soprano „g“ (alt naj podrži „e“) in skladba s tem pridobi. V 7. taktu nam zadržek sekunde v tenoru ne dopade; proč s piko. Zveza 2. stavka (Christe eleison) z „Da capo“ je medla, srednji omenjeni stavek bi moral končati v F-dur. (V 3 zadnjih taktih mora pred „h“ stati povsodi oddelatelj). Enako je prehod v „Credo“ pri začetku stavka „Et incarnatus est“ iz prejšnjega stavka, v katerem pedal nekoliko enolično in judi banalno ropoče, po glasbeni estetiki neopravičen. Na koncu stavka „Sanctus“ naj poje bas tretjo noto pred koncem „g“ namesto „d“, kar se bode mnogo lepše slišalo. G. Hladnik ni začetnik, zato pričakujemo od njega vsakikrat več; in res ima ta-le skladba mnogo lepih, dobro zloženih stavkov in se vidi, da si g. skladatelj okus zmir bolj brusi in — ako bode pred natisom samega sebe še bolj strogo kritikoval — ne bode nam kmali treba se nad kako napako spodtikovati. Za posluh je maša melodijozna, za petje (tudi večkrat „unisono“ z orgl.) lahka, torej želimo g. skladatelju mnogo naročnikov.

Missa de Spiritu sancto. Ad IV voces inaequales composita et reverendissimo domino, domino Francisco Ogradi, abbati-parocho Celejiae dedicata auctore Joanne Pogačnik, op. 7. Partitura se dobi po 60 kr. pri skladatelju v Celji. Natisnil Milic v Ljubljani. Kratka, lahka in melodijozna maša, dozdej najboljše delo istega skladatelja, bode povsodi, tudi slabjšim cerkvenim zborom jako dopadla. Izvzemi namreč nekaj malo taktov pri „Crucifixus“ in „Hosanna“ je vsa skladba vseskozi homofonično zložena; vse teče gladko drugo iz drugega in se mlo posluša. Priporočamo vrlo to ljubko skladbo. Majhno pomoto v tisku si vsak organist lahko sam popravi; na str. 4. so namreč v 1. vrsti besede pod basom „tu solus altissimus“ namenjene sopranu.

Današnjemu listu pridana je 9. števil. priloga.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.